

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfe és ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Harc az axiómák körül.

(—a.) Igen érdekes megfigyelni azt a kínos vergődést, melyet a liberális lapok Zichy János gróf kultuszminiszternek a győri szép kulturünnepen hitvalló lélekkel mondott beszédével szemben tanusítanak.

A szubvencionált lapok kertelnek. Beszélnek a nemes grófnak magasabb értelemben vett liberalizmusáról, melyből következtetve, fel kell tételezni, hogy ő nem felekezeti szempontból indult ki, hanem az általános kereszténység eszméjéből. Sőt a krisztusi szellemet és krisztusi szeretetet már annyira általánosítják, hogy abban akár a szabadkőmivesi ateizmus is szépen megfér. Mindazáltal ezek is kifogásolják, hogy a szabadelvű kormány kultuszminisztere szabatosabb formában nem fogalmazta meg axiómáit. Egyesek e szubvencionált lapok közül annyira mennek, hogy kisülik nagy erőlködés után, miszerint Zichy beszédében tulajdonképpen a klerikalizmust ítélte el.

A nyíltan szabadkőmives és a szocialista lapok természetesen a legerősebben támadják bátor miniszterünket. Még pedig nemcsak az általa hangoztatott krisztusi szellemért, keresztény eszméért és krisztusi szeretetért, hanem támadják azért is, mert azt mondotta, hogy az az iskola, amely az engedelmességi és tekintélyi elv alapján tanít,

államfentartó szolgálatot végez, melyet a kormánynak is el kell ismernie.

A miniszternek erre az irányára (amely persze nem kedvez a páholy szociológusainak és pedagógusainak, a Somló Bódogoknak és Agoston Pétereknek) aztán egyszerűen ráfogják, hogy az tudománytalan, haladásellenes, népellenes, osztályérdekeket szolgáló stb. A »Világ« egyenesen harcot hirdet a kultuszminiszter, sőt az egész kormány ellen és hivatkozik arra, hogy a kormány mögött ülő többség soraiban igazi radikális szabadelvűk ülnek, akik nem fogják tűrni az országnak ilyen félrevezetését. Egy szóval ezek egyenesen kiadják az utat Zichynek, esetleg — ha vele szolidáris lesz — az egész kormánynak.

A többiek, ha ennyire nem is mennek, de nagy hibának minősítik Zichy miniszternek győri állásfoglalását. Töle inkább azt várják már fél év óta, hogy — tekintettel néppárti múltjára — az első kínálkozó alkalommal hitvallást tegyen szabadelvűségéről, liberális fejlődéséről s ehelyett ime, a győri »groteszk axiómákkal« árnyat vet az egész kormány szabadelvűségére.

De hát tulajdonképpen mikor is vette fel a kormány programjába és hogyan értelmezi a szabadelvűségét? Vajon ki tudná ezt megmondani? Ki erre az illetékes: Zichy vagy Székely? A kormány sem a választások előtt, sem

azóta nem adott programot. A trónbeszéd csak a benyújtandó törvényjavaslatokat sorolja fel, az elviől, vezető irányról nem szól semmit. Mikor a munkajárt megalakult, tiltakoztak a szabadelvű cím ellen, sőt ismételt hangsúlyozták, hogy ez az új párt nem folytatása a régi szabadelvű szellemnek. A trónbeszédre adott felirathban ugyan Láng Lajos hangsúlyozta a szabadelvű szellemet, de hogy ez miben áll, — arról kérdezzék meg Khuen-Héderváryt, Tisza Istvánt, Zichy Jánost és Székely Ferencet, — aztán tessék eligazodni rajta.

Még csak egy megjegyzést. Mikor Tisza Kálmán, Szilágyi Dezső, Bánffy Dezső, Darányi Ignác, Tisza István és más protestáns államférfiak miniszterkorukban mint főgondnokok nyilatkoztak vallási meggyőződésükről, tessék csak visszaemlékezni, micsoda áradó dicsérrel magasztalta az ő vallásosságukat az egész liberális sajtó. De Apponyitól, pláne Zichy Jánostól ime rossz néven veszik azt. Mégis csak különös. Hát a katolikus államférfiúnak nem szabad vallási meggyőződését elárulnia?

Liberális lapoknak katolikus olvasói — gondoltok-e ti erre a vallásotokat sértő igazságtalanságra? Vagy talán annyira megszoktátok, hogy már ti is helyeslitek ezt a türhetetlen állapotot? Ennyire jutottunk volna?!

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Arany lud.

— C. Malcolm Hill. —

Mikor James How meghallotta, hogy a bíróság tizenegy havi kényszermunkára ítélte, hirtelen kiszámította, hogy éppen karácsony este fog szabadulni s ez jókedvre hangolta.

És mivelhogy kitűnő számító volt, egy év múlva tényleg bekövetkezett, a mit előre látott s karácsony estét megelőző reggel megnyitlak a börtönének ajtóit, a melybe azért került, mert az önségély törvényeit másképpen magyarázta, mint a becsületes emberek.

Hideg, szeles reggel volt s How ur mélyen beburkolózott kabátjába és puha kalapiját mélyen a szemébe huzta, nehogy leborotvált rabfejét lássák. Így okos tekintetű apró szeméi is árnyékban maradtak.

Harminc shilling volt a zsebében, ezzel igyekezett az állomáshoz, hogy Winhamptonból Londonba jusson, de úgy remélte, hogy az éj beállta előtt ezt az összeget még megsokszorozhatja. Egy trafik előtt megállott s egyik cigarettát vásárolt magának, s nagy elégedettséggel fujta a füstöt.

Jegye öt shillingbe került s ezzel együtt rájött arra is, hogy még csaknem fél órát kell várakoznia vonatindulásig. Valaki egy lapot hagyott az egyik padon, azt fölvette s elbujt mő-

götte. Később pedig, mikor beérkezett a vonat, egy üres harmadosztályú fülkébe vetette magát s azt remélte, hogy egyedül lesz. De mikor már indulóban volt a vonat, egy hordár fölrottotta az ajtót s szinte belökött azon egy tehetetlen öreg embert. Az öreg mindkét kezében egy-egy csomagot tartott s szinte lélekzetért kápkodva, roskadt le az ülésére. Jókifejezésű arcán rémület látszott.

— Csaknem lekéstem — mormogta, megtörölve homlokát.

How ur mordott valamit, aztán ismét újságjába merült.

— Londonba igyekszem — szólta ismét az öreg. — Ön is?

— Igen.

— Pompás. Én mindig elalszom a vasuton. Akkor rövidebb az út. Lesz szives megrugni, ha Waterloo közelébe érünk?

How késznek nyilatkozott erre s aztán ismét eltemette magát újságja mögé.

Az öreg vörösszélű zsebkendőjét maga elé tette, kabátját levette s egyáltalán jól kigombolkozva, neki feszítette lábát a másik ülésnek és alváshoz készülődött. Jómódú polgárnak látszott.

How elolvasta újságját, aztán unalmában átnézett szomszédjához.

Gyors áttekintése lévén, arca kiderült: ez egy gazdag ur, a ki itt ül vele szemben. Szeme fölcsillant s érdektelensége eltűnt egy pillanat alatt. Lassu mozgással igyekezett odacsuszni a másik sarokban ülő alvóhoz. A legközelebbi

megálló egy keresztelés volt s onnan már Waterlooig meg sem áll a vonat.

Ha ő az öregnek kizárólagos kifizethatná, a keresztelés állomáson szépen kiszállhatna, más szakaszba ülhetne s Waterlooiban elállhatna. A terv tetszett neki s egyre közelebb csuszott áldozatához.

Most már megfogta a táskát s kinyitotta. Az egyik oldalában levelek voltak, a másikban négy darab ötfontos bankjegy és néhány sovereign. Az utóbbiakat a kezében lóbálta.

— Mégis szivtelenség volna egészen megnyirni — mormogta. — És éppen karácsonykor! Nem, akasszanak föl, ha ezt megteszem! Igaz, hogy meglopom magamat, de Hownak mindig vajszive volt!

Saját jószágának boldog érzetével tette vissza a sovereignokat a tárcába s aztán visszatette az egészét az alvó kezeügyébe.

— Ha fölbred, azt hiszi, minden rendben van — gondolta s újra olvasni kezdett. Negyed óra múlva a vonat lassított s How készülődött a kiszállásra. Eppen az ajtóban állt, mikor egy kis, kockás öltözötű ur lépett a lökhágóra s fölkiáltott:

— Igen, köszönöm, meg kell mondanom, hogy . . .

A két hóna alatt két ludat tartott.

— Bocsánat, — veteite közbe How — si-etnem kell!

— Ne siessen. Dick, megmondhatod a kis-asszonyoknak, hogy . . .

— Az ördögbe is, eressen ki!

Biharmegye őszi közgyűlése.

Biharvármegye törvényhatósága tegnap kezdte meg őszi közgyűlését. A törvényhatóság tagjai feltűnő nagy számmal jelentek meg, aminek B. választások voltak az okai. Felsőalás csupán a megyeháza nagytermének kibővítése ügyénél volt, a többi ügyben mindenütt az állandó választmány javaslatát fogadták el szó nélkül.

A közgyűlés lefolyásáról tudósításunk a következő:

Az alispáni jelentések képezték az első tárgyat. Ezek szerint az elmúlt időszakban 15878 beteg volt, tehát 324-el több mint előzőleg. *Koleragyanus eset nem fordult elő.* A közbiztonsági állapotra elég jók. Vitális Imre ugyan megzavarta a sárréti közbiztonságot és a csendőrség elől el is menekült, azonban a belügyminiszter 2000 koronát tűzött ki a haramia kézrekerítőjének és így valószínű, hogy mihamarabb elfogják. A sorozás közepes eredményű volt.

A megyebizottsági tagválasztás.

Balogh János főjegyző előadja, hogy ez év végével 150 bizottsági tag helye üresedik meg. A törvényhatóság a megüresedett helyek betöltésére október 25-ik jelöli ki a választási elnökököt a következőket küldi ki:

Bihar Polyák Károly, Kismarja Szunyogh Zoltán, Csátár Szunyogh Sándor, Szalárd Tatár Zoltán, Fugyivásárhely Olasz Elemér, Rév Biczi János, Hagymádfalva Barthos Adorján, Nagybaród Beóthy Dávid, Élesd Bérczy Imre, Mezőtelegd Jezerniczky Dénes, Robogány Schwimmer Márton, Peceszentmárton Bige György, Micske Halász Elemér, Vaskóh György Géza, Buntyesd Középpessy Dezső, Belényes Thury Ignác, Kuracel Gera Sándor, Tárkány Ertsey Kálmán, Beél Terencsik Ódön, Gyanta Bogluc György, Urszád Bolyán Pál, Belfenyér Nadányi Emil, Görbed Györfly László. Tenke Bertsán Kornél, Nagyszalonta I. Böszörményi László, II. Halász Elemér, Sarkad Bár Aron, Illye Csanád Jenő, Sarkadkeresztur Rokszin György, Zsadány Schwarz Ferencz, Ugra Ravazdy Barna, Nagyarsány Görgey Mihály, Geszt Foppler György, Less Udvarheiyi Béla, Körös-tanyán Hemthál Arthur. Szakáll Gyöngyössi István, Komádi Szabó József, Báránd Mérey Gyula,

— Jó, jó, ne izgassa magát! Csak annyit akarok . . .

De a How haragos kiáltása fölébresztette a farmert. Odaszólt:

— Uraságod elvétí a vonatot, ha most kiszáll.

How a kockás urra bámult, a ki még mindig az ajtóban állott.

— Eppen van még annyi idő, hogy egy pohár sört lenyeljek — morogta.

— Nincsen. Emlékszem, egyszer én is . . .

— E percben a kalauz arra ment, s a farmer odahívta. — Hé, van még ideje ennek az urnak leszállani egy pillanatra?

— Nincs — felelte az. — Ha ön ezzel a vonattal megy, akkor üljön le. Ha nem, akkor ne zárja el az utat mások elől, hanem szálljon le.

— Rendben van — mormogta a kockás ur. — De ma, ugy látszik, mindenki ballábbal kelt föl. — Ezzel bement a kocsiba.

— Me-e-e-het! — ordítottak kűnt.

A kockás ur leült How mellé, a farmer behunyta a szemét és ismét aludni próbált. How dühös volt. Tudta, hogy ha így leszál, az föltűnést kelt s Londonban okvetetlen elfogják. Ugy tett, mintha nagyov érdekelné a vidék s kinézett az ablakon. A helyzet kritikus volt. Ha farmernek eszébe jut valami s kinyitja tárcáját, rájön a tolvajlásra. S ha akkor kutatást rendel el a vasut, úgy okvetlenül becsipik ismét. Az ördögbe is! Ennek a haszontalan kis kockásnak köszöni szerencsétlenségét! Csak el tudná sózni valamire ezeket a bankókat!

Derecske Buday József, Berettyóújfalú Balogh Tihamér, Zsáka Csapó Dezső, Keresztes Ertsey Péter, Hpályi Bernáth István, Esztár Baranyi Tibor, Kéta Magyar Miklós, Székelyhid Balogh Lajos, Csokaly Farkas Gábor, Szentjobb Szabó József, Bdiószeg Balassa István, Éradony Szilassy Ottó, Ermihályfalva Végh József, Álmosd Fráter Zoltán, Bagamér Erőss Zoltán, Szalacs dr. Andrassy Ernő, Vasad Réthy Sándor, Bogyoszló Fichtner Gyula, Margitta Bányi Adorján, Monospetri Klobusitzky Tibor, Széplák Kozmán Izsák, Toti Darabant Endre, Micske Morvay Eduard.

Választások.

Következtek a megüresedett tisztviselői helyek betöltése. A közgyűlés a kijelölő bizottságba Fetser Antal, Mangra Vazul és Plathy Miklóst küldi ki míg a főispán Telegely József és Furicskay Dezsőt nevezte ki. A szavazat szedő küldöttség elnökül Balogh Lajost választották meg.

A derecskei járás főszolgabírói állásra egyedül Balázsházy Iván margittai főszolgabíró pályázott, akit egyhangulag választottak meg. Ugyszintén egyhangulag választották meg Markovits Manót is a margittai járás főszolgabírójává.

A vaskóhi járási főszolgabírói állásra négyen is pályáztak és pedig Darabant Endre, Frankó Endre, Ertsey Péter és Tempelán Dezső. Ertsey Péter és Frankó Endre visszaléptek. Tempeteán és Darabont között szavazás alá került a választás. Leadtak összesen 266 szavazatot. Eből kapott

Tempelán Dezső 214.

Darabant Endre 52.

Igy Tempelán választott meg a vaskóhi főszolgabírói helyre.

Az így megüresedett I. o. szolgabírói helyre pályáztak Bieliczky Vilmos Beliczay Andor és Ravardy Barna. A többség Bieliczkyt választotta meg.

A megüresedett másik első szolgabírói állásra Középpessy Dezső, Kránczly Kálmán és Baranyi Tibor pályáztak, akik közül Baranyi Tibort választották meg.

Végül az utolsó I. o. szolgabírói állásra pályáztak Beóthy Dávid, Középpessy Dezső és Tichtner Gyula. A többség Beóthy Dávidot választotta meg.

Az így megüresedett három másodosztályu szolgabírói állásra pályáztak Bujanovits Rudolf, Mezey Gyula, Lakatos József, Bersán Kornél, Ertsey Elemér, Szunyogh Barna, Ertsey Ernő.

Megválasztottak Bersán Kornél, Bujanovits Rudolf, Szunyogh Barna.

Választások végével a főispán Miskolczy Jenőt tb. szolgabíróvá Fráter Lászlót pedig tb. aljegyzővé nevezte ki.

A nagyterem kibővítése.

A főjegyző bejelenti, hogy a miniszter az építkezési alap létesítését a belügyminiszter nem hagyta jóvá. Az állandó választmány javasolja, hogy írjon fel a törvényhatóság a belügyminiszterhez, miszerint a törvényhozástól kérjen engedélyt Biharvármegye részére a közszükségleti alap költségvetésén kívül még 2 és fél százalék pótdadó kivetésére. Ugyancsak javasolta a választmány, hogy a törvényhatóság még az iránt is írjon fel a kormányhoz, hogy a jelenlegi 5 százalék pótdadó kivetési jogot változtassa meg és azt 15 százalékra emelje fel. A jelenlegi alapok ugyanis nem képesek a kiadásokat fedezni, melyek nagyrészt az építkezések igényelik.

Száhlender Károly javasolja, hogy a megyeháza nagytermet bővítsék ki, egy közfal kivételével. A jelenlegi terem ugyanis oly kicsi, hogy a bizottsági tagok tizedrésze sem tud abban megjelenni s ha meg is jelennek, huzamosabb ideig nem tartózkodhatnak bent, mert nincs hova leülniök. Az állandó választmány nem javasolja a terem kibővítését. Szavazás alá került a javaslat. A főispán a felállással való szavazást rendeli el.

— Akik Száhlender Károly bizottsági tag ur javaslatát fogadják el, azok álljanak fel.

Természetesen állt mindenki, mert nem volt hova leülni. A főispán ellenpróbát tett.

— Akik a javaslatot nem fogadják el, azok üljenek le.

Megint nem ülhetett le senki, mert nem volt hova leülni.

Igy maga a törvényhatóság belátta, hogy tényleg bővíteni kell a termet és akarva nem akarva megszavazták a kibővítést.

A kórház költségei.

Végül bemutatta az előadó az új kórház költségvetését, mely szerint az épület 1940000 koronába kerül. A költségvetést a törvényhatóság jóváhagyta.

Ezután Debrecen átírata felett határozott a törvényhatóság. Kimondotta, hogy Debrecen példájára felír a kormányhoz a közös bank záloglevele értékeinek felemelése tárgyában.

Az ülés kisebb ügyek elintézése után 10 órakor ért véget.

A szeme a két megtisztított ludra esett, a melyek egy papiroson közvetlen mellette nyugodtak a padon. Pompás eszméje támadt. A zsebében kotorászni kezdett s aztán úgy tett, mintha valami bántaná. Egy cigarettát vett ki onnan s elkáromkodta magát.

— Tűzet akar? — kérdezte a kockás békülékenyen.

— Köszönöm — mormogta How boldogan, hogy csele sikerült. Aztán szinte irigyen hozzátette: — Kitűnő két libája van!

— Igen, köszönöm. De én nem azért voltam lent. Csak látogatóba voltam s ott kaptam ezeket ajándékban.

— Nem adná ei az egyiket?

— Akár mind a kettőt is, ha megfizeti az árát.

— Csak az egyikre van szükségem. A feleségemnek vinném meglepetésre. Mit kér ezért? — S ujjával megbökte az egyiket.

— Tíz shillinget — felelt a kockás gyorsan.

— Ötnél többet nem adhatok érte. Még akkor is jól jár, hisz ingyen jutott hozzá.

Az ex-rab végre megkötötte a szerződést s ölébe vette a ludat. Közben megjegyezte:

— Olvasta a mai lapot?

S maga elé tartotta azt egy percre.

— Köszönöm, még nem. — Atvette a lapot s olvasni kezdte. A farmer hangosan horkolt. How fölnézett s készt belemélyesztette a lud mellébe. Pár perc múlva a farmer pénze a lud mellében nyugodott s a lud maga is ott volt

ismét társa mellett a padon. Egyszerre megszólalt a farmer:

— Én is venni akartam egyet Lizának, de elfelejtettem. Hat shillinget adnék érte.

— Rendben van — szólt a kockás s a másik ludat a farmer orra alá tartotta.

How nehezen lélegzett. Ha a farmer kinyitja a tárcát és nem látva pénzt lármát üt, akkor baj lesz. Igaz, hogy már nála nem találják, de mégis bajba jöhet. De szerencsére volt nála aprópénz s nadrágzebeiből fizetett. Aztán maga mellé tette a ludat.

Hownak egyszerre eszébe jutott, hogy Waterloo előtt egy pillanatra megáll a vonat, jegyszedés végett s mikor a vonat lassított, kinyitotta az ajtót. De a lud már a hóna alatt volt.

— Azt hittem, Londonig megy — szólt utána a farmer.

— Igen, ez London, Déllondon! Erre nekem közelebb. De ön Waterloonak megy, ugy-e?

— Igen, Waterloonak. Ott pedig egy omnibuszra ülök.

How sietve távozott. A ludat a hóna alatt tartotta s nemsokára odaért egy kocsmához. Ott bort kért magának s a ludat ölébe véve, a mellébe akart nyulni. De mily nagy volt meglepetése és haragja, mikor úgy találta, hogy az még nincs fölbontva s hogy a kockás ember, felhasználva az ő szórakozottságát, a kövérebb ludra alkudott meg a farmerrel, az ő háta mögött.

Mi okozta a sertészárlatot?

A tanács elhamarkodta a dolgot.

Már a második hónapja, hogy Nagyvárad városa sertészárlat alatt van. Ez nem csak azért fontos a városra, mert tekintélyes követvám és vásárvámtól esik el, hanem a közönség zsebeit is érinti, mivel a hentesek csak nagy utánjárással, engedély mellett hozhatnak be és pedig csak közvetlen levágásra sertést, de azokután is ki kell menniök a községekbe. Ezt a költséget is csak a fogyasztóknak kell megfizetni, amivel csak drágul a hus.

Most, mikor már kilátás van rá, hogy rövid idő múlva felszabadulják a sertészárlat alól a várost, néhány megjegyzést teszünk okulásul a jövőre.

A sertészárlat a város sertés vásárterén ütött ki, de nem az eladásra behozott sertések között, hanem a Biharmegyei gazdák árúreszvénytársasága által a vásártér aklaiban elhelyezett sertések között.

Mikor a részvénytársaság megalakult, átvette a Pesthy Béla sertéstelepét s ehhez még kérte a várostól a szomszédos, közvetlen a sertésvásártér mellett levő területet.

A kérvényt lóhalálban hajtotta keresztül a tanács a törvényhatóságnál, anélkül, hogy szakértőt, valamelyik hivatalos állatorvos véleményét kikérte volna a nagyszabású sertéshizlalda elhelyezésére nézve.

Korántsem kicsinyeljük mi a részvénytársaság által felállított sertéshizláló-telep fontosságát közgazdaságunkra és a város közéletéhez kapcsolódólag, de teljes felelősség terheli a városi tanácsot, hogy ilyen fontos kérdést, mint a sertéshizláló-telep helyének a megválasztása, szakértő meghallgatása nélkül vitt keresztül.

A részvénytársaság még el sem készült az aklaival, már át kellett venni a kötés szerint megvásárolt sertéseket. És a tanács ismét minden szakértő megkérdezése nélkül, egyszerűen engedélyt adott a részvénytársaságnak, hogy sertéseit az állatvásár aklaiban helyezze el.

Az eredmény pedig az lett, hogy a behelyezett sertések között kiütött a sertésvész s megfertőztette a sertésvásárteret. Ezért kellett a várost sertészárlat alá helyezni.

Illetékes szakértőtől nyert információ szerint semmi körülmények között sem lett volna szabad egy oly nagyszabású sertéshizláló telepet a sertésvásártér közvetlen szomszédságában elhelyezni. Ha erre nézve bármely állatorvos véleményét kikéri a város, nem talált volna olyan állatorvost, aki azt megengedhetőnek véleményezte volna.

A mostani sertésvésznek csak vége lesz, de hasonló veszedelemnek mindig ki van téve Nagyvárad városa, míg ha más helyen lenne a sertéshizláló telep, netán fellépő sertésvész ese-

tén azt teljesen izolálni lehetne, s nem kerülne a város sertészárlat alá.

Még más baj is van! Tudomásunk van róla, hogy hivatott és irányadó körökben mind erősebben arra az álláspontra helyezkednek, hogy ez az állapot fenn nem tartható, hanem Nagyvárad városának gondoskodni kell nagyon rövid időn arról, hogy a *sertésvásárteret más területre helyezze*, mert a sertéshizláló közvetlen szomszédságában az, állategészségügyi tekintetéből és a város szempontjából is, még nem tűrhető.

Igy bosszulja meg magát, mikor a városi tanács olyan erősen forszíroz valami dolgot s feleslegesnek tartja szakértők meghallgatását.

A petíciók. Tegnap folytatták a Kurján a megtámadott szabadkai és nógrádi mandátumok tárgyalását. Az elsőben dr. Tétleni Armin folytatta a tegnapi megkezdett beszédét és azt bizonyította, hogy Janiga nemcsak elnyerte a szótöbbséget, de ellenjelöltje 463 szavazata inficiálva lévén, nem 68, hanem 535 a szavazattöbbsége. A nógrádi petíció tárgyalásánál Füredi Mór, a peticionálók képviselője és Gábor Illés, a megtámadott képviselő védője beszéltek. A tárgyalás mindkét ügyben tart.

Vilmos császár Bécsben.

Bécs, szept. 21. A tegnapi délelőttöt Vilmos császár a bécsi városháza meglátogatásával töltötte el. A látogatás célja az volt, hogy a császárnak megmutassák Maksch tanárnak Bécs város megbízásából készített festményét, mely azt a történelmi pillanatot ábrázolja, midőn Vilmos császár körülvéve a német szövetséges fejedelmektől, a schönbrunni kastélyban Ferenc Józsefnek hatvanéves uralkodói jubileuma alkalmából a hű szövetségesek szerencse kívánatait fejezi ki.

A városháza ünnepi díszet öltött. A főlépcső és a díszterem gyönyörűen fel volt világosva. A császár fogadására megjelentek az összes községi tanácsosok, elöljárók és főhivatalnokok. A tíz órakor érkező Vilmos császár Neumayer polgármester fogadta.

A polgármester beszédében örömeinek adott kifejezést a császár látogatása felett. A felség megköszönte az üdvözlést, majd behatóan megtekintette a képet és tetszésének adott kifejezést.

Déli egy órakor Tschirschki bécsi német nagykövet Vilmos császár tiszteletére dejeuner adott, melyen Vilmos császár, Ferenc József, Ferenc Ferdinánd trónörökös és Frigyes főherceg is részt vettek. Megjelent a dejeuner gróf Khuen-Héderváry Károly magyar miniszterelnök is.

Vilmos császár délután fél 5 órakor kiment a bécsi nemzetközi kiállításra és öt órakor megtekintette a kiállítás magyar pavillonját. A császár fogadására a magyar kormány kép-

viseletében Kazy József földművelésügyi államtitkár reggel Moldovány Sándor miniszteri fogalmazó kíséretében Bécsbe érkezett.

A kolera.

Gyanus beteg Budapesten.

Napról-napra újabb esetek bizonyítják, hogy a kolera egyre terjed az országban és hogy a hatósági intézkedések gyengék a ragály széthurcolásának megállítására. A fertőzött mohácsi szentelepről megszöktek a munkások, úgy hogy most külön hajtóvadsszát tartanak rájuk, egy horvátországi család is megszökött a vesztegár szigora elől és terjeszti a kolerát az országnak eddig kolera-mentes részeiben. Ha csak a keményebb időjárás elejét nem veszi a járvány terjedésének, rövidesen az egész ország inficiálva lesz.

Mohács, szept. 21.

Tegnap este három gyanus beteget szállítottak a járványkórházba: Az Iparos-Olvásokör Kárász nevű szolgáját, egy környékbeli parasztasszonyt és a telefonvonal felvigyázójának feleségét. Erről az utóbbiról még nem állapították meg bizonyosan a kolerát. Ma délig újabb megbetegedést nem jelentettek be. Eddig 32 a megkegyedettek száma, a halottaké 19. A belügyminiszterium közegészségügyi felügyelője ma reggel megérkezett Budapestre.

Bácsalmás, szept. 21.

A mohácsi szentelepről közel kétszáz munkás szökött meg a csendőri őrizet elégtelensége miatt és ezek közül négyen a szomszédos Jánoshalmán telepedtek le. Valamennyien megbetegedtek kolera-gyanus tünetek közt, egyik közülük, Dobos Mihály az éjszaka meghalt. Ma délután boncolják fel a közigazgatási hatóság jelenlétében. Dobos nagyanyja szintén megbetegedett kolerában.

Megszökött mohácsi munkások.

Mohács, szept. 21.

Mint említettük, a mohácsi szentelepen alkalmazott munkások közül tegnap hat, a kolerától való félelmében, megszökött a vesztegár alá helyezett telepről. Say főszolgabíró táviratban értesítette a bácsalmási járáshoz tartozó Jánoshalma községet, a hol a szökevények illetékesek, hogy a netán odaérkező munkásokat vegyék azonnal őrizet alá. A szökevények csakugyan Jánoshalma felé vették útjukat, de már utközben, a mélykúti állomáson az egyik rosszul lett, mire elfogták.

A többiek eljutottak Jánoshalmára, ahol lefogták és elkülönítették őket. Egyikük, Dobos Mihály tegnap délben kolerában megbetegedett és estére meg is halt. Ma reggelre Dobos János nagyanyja, egy ötvenéves asszony kolera-gyanus körülmények közt megbetegedett, és három óra alatt meghalt. Unokájával együtt ma délután boncolják.

Paróczay Mátyás

elsőrendű cipész üzlete

NAGYVÁRAD,

Nagy Sándor-utca 1. szám.

Egyéves önkéntes uraknak készítek lábbelit minden fegyvernemhez a legkényelmesebb kivitelben.

Rendelés szerint a legszebben készít
uri, női és gyermekcipőket

Vidéki megrendeléseknél elegendő egy használt cipő beküldése.

Dunaföldvár, szept. 21.

A kolerának a járásban eddig három halottja van: Menyhárt István és felesége dunaföldvári lakosok és egy nyolc éves gyermek Kisapostagról. Ma megbetegedett a Menyhárt-házaspár 10 éves fia is. Állapota igen veszedelmes, a hatóság megtette az intézkedéseket a járvány elszigetelésére.

Szekszárd, szept. 21.

Miután Mozohány Józsefről megállapította az orvosi vizsgálat, hogy ázsiai kolerában betegedett meg, Simontsits alispán elrendelte Szekszárd város zár alá helyezését. A város határán csendőrök állanak és vigyáznak arra, hogy ragályos tárgyakat, zöldséget, fehérneműt senki se vihessen ki a városból.

Mozohány állapota annyira javult, hogy pár nap múlva elhagyhatja a kórházat.

UJDONSÁGOK.**A X. Katolikus nagygyűlés.**

A X. Katolikus Nagygyűlés védőségét a püspöki kar tagjai közül újabban Boromisza Tibor dr. szatmári püspök, a diszelnökséget pedig Sághy Gyula dr. udv. tanácsos, egyet. prorektor fogadta el s erről az Országos Katolikus Szövetség elnökségét az alábbi levelekkel értesítették:

A X-ik katolikus Nagygyűlés védőinek sorában készségesen foglalom el az Orsz. Kath. Szövetség részéről Nagyméltóságod által kegyesen felajánlott helyet s igyekezni fogok, hogy a nagygyűlésen, mint az előző években, úgy most is jelen lehessenek. Jól esik visszatekintnem az Orsz. Katolikus Szövetség tíz évi munkásságára, melyből igyekeztem kezdet óta kivenni azt a részt, amelyre vállalkozhattam. A lelkesedés, mellyel annak idején munkához fogtunk, tíz év alatt talán nagyobb eredményeket remélt, de az elért eredményeket csak az kicsinyelheti, aki nem ismeri az ezernyi akadályt, melyet előhaladásunk minden lépéséért leküzdünk kellett. Megnyugvással és bizalommal tölhet el bennünket, hogy a munka szakadatlanul folyt s a kitartás folytán a Szövetség működése, amelynek kimagasló részét alkotja az évi kath. nagygyűlés, emelkedő irányt mutat, hatása mind szélesebb körben, újabb és újabb alkotásokban jelentkezik. Lelkemből kívánom, hogy a tizedik nagygyűlés sikere nagy és méltó legyen szent ügyünkhöz, amelyet szolgálunk. — A költségekhez 250 koronával járulok, mely összeget postautalványon küldök egyidejűleg a szövetség címére. Fogadja Nagyméltóságod mély tisztelettel nyilváníthat, amelylyel vagyok Nagyméltóságodnak alázatos szolgálója.

Boromisza Tibor s. k.
szatmári püspök.

Nagyméltóságú Elnök Ur!

Az Országos Katolikus Szövetség nevében hozzám intézett azon megítisztelő felhívásának, hogy a X. katolikus nagygyűlés egyik diszelnökségét elvállaljam, készséggel megfélelek és ezen csekélységemet ért nagy kitüntetéssel hálás köszönettel elfogadom és a hatolikusok ez irányu mozgalmát, amennyire időm és erőm engedi, tehetségemhez képest szívesen támogatom. A Nagyméltóságú Elnök Urnak kiváló tisztelettel őszinte híve

Sághy Gyula dr. s. k.

* **Városov Gyula kalocsai érsek állapota.** A nagybeteg Városov Gyula érsek állapota állandóan igen komoly. Orvosai, dr. Hüntzner és dr. Kurz tegnap estétől kezdve gyakori morfium-injekciókkal könnyítették az érsek tájdalmain. Tegnap este aludt, de éjfélkor újból heves rohamok fogták el. Körülbelül két

óráig eszméletlenül feküdt az érsek és öntudatlan állapotban folyton beszélt. Később elaludt, de reggel újabb rohamokra ébredt. Dél előtt két ízben is adtak morfium-injekciót, de az állapot nem javult és az orvosok nagyon aggodnak, hogy a szivburokgyulladás katasztrófát okozhat. Az udvari papok állandóan a betegágy körül vannak.

Városov Gyula érsek állapota egyre aggasztóbbá válik. Az érsek ma dél előtt magához hívatta hozzátartozóit s környezetét, mindenkitől külön-külön elbucuzott és atyai tanácsokat adott testvéreinek. Az érsek intézkedett temetéséről is. Mikor látta, hogy környezete sirni kezd, így szólott:

— A halál csak annak borzasztó, aki nem foglalkozott vele. A halál kapuja egy boldogabb életnek. A másvilágon viszontlátjuk egymást.

* **Rézmán esperes jubileuma.** A bárándi esperesi kerület folyó hó 20-an tartotta őszi gyűlését Mezőpéterden. Jelen voltak: Rézmán Márton esperes, Kampell József, Nyári Ignác, Varju Lajos plébánosok, Molnár Kálmán debreceni thereziánumi praefectus, Besser Hugó adminisztrator, Fetezer József és Mellau Márton segédlelkészek. A gyűlést vonzóvá tette az a körülmény, hogy a kerület érdemes és tevékeny esperese 30 év óta vezeti a mezőpéterdi plébániát. Ez alkalmat a kerület tagjai arra használták fel, hogy hálájukat fejezzék ki, azon testvéri szeretetért és ragaszkodásért, mellyel a kerület minden tagja iránt viseltette. A gyűlés keretében Kampell József ker. jegyző fejezte ki a kerület örömét e kedves évforduló alkalmából és ünnepelte a buzgó, tevékeny plébánost azon alkotások felsorolásával, melyekkel hitközségének szép templomot, iskolát és plébániai lakást szerzett. Az ebédén Molnár Kálmán éltette a jubiléumát és kérte továbbra is szeretetét a kerület tagjai iránt, majd a mezőpéterdi gör. kath. lelkész ünnepelte, mint a politikai község irányítóját. A távolmaradottak levélben üdvözölték a jubiléus esperes-plébánost.

* **Vizsgálóbíró kiröndelés.** Az igazságügyminiszter a nagyvárad kir. törvényszék területére vizsgálóbíróvá Kérchy Péter kir. törvényészi bírót rendelte ki.

* **Polgármesterek látogatása.** Nagyvárad város közműveinek az egész országra olyan jó hírnevük van, hogy érdemesnek tartják a többi városok a tanulmányozásra. Tegnap két idegen polgármester járt Nagyváradon; Varjassy Lajos, Árad város polgármestere és dr. Szentpályi István, Miskolc város polgármestere látogatták meg Nagyváradot s Rimler Károly polgármesterrel megtekintették a város házat, a villamostelepet, a vízművet, továbbá a folyamaiban levő Pece beoltozás és a Körözspartfal munkálatait.

* **Körorvos, mint spiritiszta.** Megirtuk annak idején, hogy Grünfeld Adolf ugrai körorvost a megyei főorvost felmentette az alispán által állásából, mert a körorvos betegeknek kezelése alkalmával olyan eljárást tanusított, hogy abból az orvos elmeállapotának zavart voltára lehetett következtetni. Többek között azt mondta, hogy ő betegeknek az orvosságot felsőbb sugallatra rendeli és magasabb természet tudományi alapon kezeli a hozzáfutókat. A betegek természetesen a magasabb természet tudomány alapján készült gyógyszerektől fel a magasabb régiókba készültek s

hogymégis visszatértek az élők sorába, az rendesen idegen orvosok beavatkozásának köszönhető. A körorvos a felmentés ellen tegnap kifogást adott be az alispánhoz, a kifogásokban Grünfeld arra hivatkozott, hogy ő egy modern spiritiszta, akit egy modern nyugati államban nem lehet felmenteni állásától, ha a spiritisztikus tudományát a betegeknek akarja érvényesíteni. A beadványt az alispán csatolta az előiratokhoz, mint végbizonyítványt, melyet Grünfeld arról állított ki, hogy közegészségi szempontból a felmentés közérdekű volt.

* **Vitális a Fehér Lóban.** Tegnap megjelent a rendőrségen Pinter Lidia, a Fehér Ló szálló pincérleánya s eladta, hogy tegnap este fél 11 órakor ittas állapotban bement a korcsmába egy középtermetű, kerekded piros arcú, barnás bajuszu, 30—35 év körüli kék öltönyt, fekete cipőt, zöldes pnhá kalapot viselő egyén s bort kért. Szobájában éjfél egy óráig aludt. Amint a szállóból távozni akart a kapu ajtóban a pincérleányhoz fordult.

— Nem félsz tőlem?

— Nem tudod, hogy ki vagyok? A pincérleány illedelmesen felelt: Egy ur. Az idegen azonban kijelentette, hogy ő az, akit most keresnek, Vitális, majd hirtelen revolvert rántott — Ne félj, téged nem bántalak. A revolveres vendég kérte leányt, hogy ha vissza jön, engedje őt be újra. Pár perc múlva tényleg visszajött a veszedelmes idegen, ekkor azonban a pincérleány föllármázta a lakókat és gazdáját. Mire azonban kimentek keresni az ismeretlen embert már nem találták sehol. A nyomozás megindult, azonban teljesen eredménytelenül. Már a személyleírás sem illik Vitálisra. Ez is ép olyan alaptalan kőszá hir, mint a milyenek az utóbbi időben Vitálisról keringnek. A rendőrség az utóbbi időben több, állítólag Vitálistól irt levelet kapott, melyek azonban minden komoly alapot nélkülöznek.

* **Lóköttők az Érmelléken.** Vasárnapra virradóra kellemetlen meglepetés érte Székelyhidon Szabó István jó módú gazdát akinek ugyanis négy gyönyörű szép lovát, köttők el vakmerő lóköttők. A Szabó lakása közelében van a vágóhid, hol Rosenfeld Lipót mészáros éppen tehenet vágott, míg a kint lévő lováról a szerszámot elvitték. A lovat ott hagyták, mert valószínűleg féltek attól, hogy az utána szaladó, csengővel ellátott csikó zaja a mészárosot kiszólítja munkájából. E sikeres operáció után Kiskágyára mentek át, ahol a Vékony Imre gazda udvaráról nesztelenül 2 lovát szintén elodották. Egy kis utavalóról sem feledkeztek meg, mert Imre József vinnellér akoljából 1 tyukot és 2 kacsát vittek el szép csendesen. A körülbelül négy tagu banda ezután a Fényes Akos tanyáját kereste fel, a honnan csak egy lovat loptak, de észrevették, hogy a ló vak, így hát Kágya végén egy kutba bedobták a szegény párat. A csendőrség Vitális elfogatására lett centralizálva, az otthon maradt pár járőr nyomozza csak nagy eréllyel a veszedelmes lóköttőket.

Uj üzlet! Szülők figyelmébe! Uj üzlet!

Ájánlom dúsan felszerelt raktáramat. Iskolahegedű és tok, iskolatáskák és könyvhordó szijak, iskolakötények, harisnyák, haj-, ruha- és fogkefék, fésű, szappan, fókós tükrök, esőernyők, reggeli és sárcipők, mosdótálak, evőeszközök, teljes iskolai és internátusi felszerelések legolcsóbban beszerezhetők

Gál Ferencznél,
Nagyvárad, Rákóczi-ut, Bazár-épület.

A Bonbonniére szeptemberi szenzációs műsora vetekedik a leglátogatottabb fővárosi varieték műsorával. Kondor Ernőnek pompás magánszámai. Vágó Géza humoros jelenetei. Cserey Irma énekszámai. nagy látványos táncz és artista attrakciók. A Faun és Nymia mitológiai jelenet káprázatos látványossága tesz változatossá a kimeríthetetlen gazdaságu műsort. Pompás eleven kedély teszi forró hangulatává a Cabaret Blanc éjféltutáni előadásait. Elsőrangú, Nagyváradon páratlan francia konyha áll a közönség rendelkezésére. Vasárnap délután fél 4 órakor fehér családi és gyermek előadás fél helyárrakkal. Jegyek egész nap este 8-ig előre válthatók Kiss Dávid dohánytözsdejében, Wikus cukrászdájában s délután a bonbonniére pénztáránál.

GYERMEK CIPŐK, GYERMEK KALAPOK, GYERMEK HARISNYÁK ÉS GYERMEK FEHÉRNEMIEK legjobb minőségben és kedvező árban :

REICHARD - áruháza
:: czégnél kaphatók. ::

x **A Lloyd kávéház** modernül berendezett helyiségében szeptember hó 22-én a következő pompás mozgófényképek kerülnek bemutatásra. 1. A politika. 2. A büszke veterán. 3. Báljátékok. 4. Egy pár cipő potyára. 5. Dicsőség utja. 6. Gombostű. 7. Capri szigetek. 8. Uszóverseny Németországban. Beléptidij nincs. Kezdeté este 9 órakor. Kitűnő ételek- és italokról gondoskodva van és az előadás rossz időjárás esetén bent a helyiségben tartatik meg. Becsés pártfogását kérnek mély tisztelettel *Hartstein és Urlei* kávéház-tulajdonosok.

Uj üzlet! Uj üzlet!

GÁL FERENCZ

díszmű, játék és sport áruháza a legtisztább hangú gramofonok és lemezek gyári raktára

Nagyvárad, Rákóczi-ut Bazar épület.

iskolahegedűk és tokok, kottatartók, iskolatáskák, fiókos táskák és teljes internatusi felszerelések.

x **Óriási tulhalmozott árúraktár** folytán csillárjaimat gyári árban kiárusítom. Ventilátorok, szellőzők, telefonok, csengők, villámhárítók, mindennemű világítási berendezések a legméltyosabb áron beszerezhetők **Stern**, Nagyvárad, Bémer-tér 3. Telefon 556. szám.

A legujabb!

A legszebb!

Felöltők
Kosztümök
Toilettek

Bluzok
Aljak
Pongyolák

Gyermekruhák

Készen és méret után olesó szabott árak mellett. Szövet, selyem ruha kelme különlegességek.

SPITZER BÉLA

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Elsőrendű angol és francia gyászruhák 12 óra alatt készülnek.

CZAPFALVI JÓZSEF

mázoló, épület és butorfestő

Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.

Helyi és vidéki telefon szám: 1001.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és butorok festését, kerli butorok zománcozását és porcellán utánzást. Vidéki megrendeléseket a legpontosabban készítik.

Tisztelettel

358

Czapfalvi József.

A velencei vonat katasztrófája.

A bécs-velencei gyorsvonat katasztrófájának első hírére mindenfelé azt hitték, hogy a szerencsétlenség a Délivasut vonalán történt és okozója a passzív rezisztencia, holott a borzalmas pusztulás színhelye az osztrák államvasutak Rottenmann állomása volt Selzthal és St.-Michael között, az ok pedig valószínűleg az új menetrend, a mely megváltoztatta a bécs-pontafel-velencei és a róma-bécsi gyorsvonatok keresztezési helyét. A rémes szerencsétlenségről ma a következőt jelenti tudósítónk:

Rottenmann, szeptember 21.

Kétszáz vasuti munkás dolgozott egész éjjel szakadatlanul sok mérnök vezetése alatt, hogy eltakarítsa a romokat és szabadá tegye a pályát Selzthalig. A katasztrófa színhelyén a környékről összevonták a csendőrséget, mert az összetörött vasuti kocsik romjai között sok ékszer, értéktárgy, bőröndök és postacsomag, pénzeslevelek hevernek. Külön postahivatalnokokat rendeltek ki a központból, a kik számbavesszik a két postakocsi küldeményeit. A levelek és a postacsomagok tele vannak vérrrel. Az értékes küldeményekben nincs hiány.

A katasztrófa halott áldozatainak száma kilenc. A két bécsi postahivatalnok, Götz és Karl a rottenmanni kórházban a halállal vívódik, de a többi sebesült aránylag jól érzi magát. Húsznyolcan vannak a sebesültek, közülük husz utas sérülései jelentéktelenek. A halottakat ma szállítják el illetőségük helyére, hogy eltemessék.

Az első feltevés az volt, hogy a bécsi gyorsvonat Macotter nevű mozdonyvezetője okozta a szerencsétlenséget, a ki szintén meghalt. Azt hitték eleinte, hogy a mozdonyvezető elvettette a menetrendet és úgy gondolta, hogy Selzthalban van a keresztezés a római gyorsvonattal. Ez a verzió azonban nem helyes. Az összeütközés oka a rottenmanni állomás ügyletes tisztviselője volt, a kinek nem lett volna szabad bebocsátania a római gyorsvonatot. A vizsgálat most azt kutatja, hogy tilosra volt-e állítva a szemafor Rottenmann állomás előtt.

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy őszi szövet újdonságaink már megérkeztek. Kérjük t. megrendelőinket, hogy őszi megrendeléseiket mielőbb eszközölni sziveskedjenek, mert most még a szorgosabb munka előtt jutányosabban tehetünk eleget nagybecsű megbízásuknak.

HÁBER ÉS TÁRSA

első amerikai férisszabók.

Nagy Sándor utca 1. szám.

TANÜGY.

Egy tanító működése. Vasárnapi számunkban jeleztük már, hogy *Bereghy Ferenc* róm. kath. tanító margitai működésének 35-ik évfordulóját egy nagyobb szabású ünnepély keretében óhajtják tanítványai és nagyszámu tisztelői megünnepelni. Az ünnepély sikerének érdekében különösen nagy buzgalmat fejt ki a jubiláns igazgató-plebánosa, *Brósztel Lajos*, kinek — mint értesülünk — már igen sokan jelezték az ünnepségen való részvételüket. Tegnap a *Nagyvárad-vidéki r. k. Tanító-Egyesület* választmányja is *Szabados Pál* indítványára egyhangulag elhatározta, hogy az ünnepeltet átiratban üdvözli. A feliratot az október 2-iki ünnepélyen *Stark Gyula* alelnök és *Szabados Pál* adják át a jubiláns kartársnak. Kívánatos volna, ha a Margita-vidéki tanítók is csatlakoznának a küldöttséghez.

Nyilatkozat. Azon híresztelésekkel szemben, hogy a polg. leányiskolánál *Rechné B. Zsófia* nyugalmaztatása folytán megürült állásra azért pályázom, hogy az igazgatóságot is megszerezsem, tisztelettel kijelentem, hogy *ilyen szándék gondolatomban sem volt, most sincs*, amint ezt *Személy Kálmán* helyettes igazgatónak már a múlt héten ki is jelentettem. Nagyvárad, 1910. szept. 21. *H. Fekete Péter* községi iskolaszéki jegyző.

Ifj. Rimanóczy Kálmán
műbutorgyára

Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállítás. Egyes butor-darabok avagy egész lakásberendezések, iparművészi tervezések és költségvetések díjmentesen eszközöltetnek. Új szerkezetű service-asztalok mahagoni, palisander és citromfából. A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos képviselése, eredeti gyári árak mellett.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

Szalay Stefánia zongora iskolája.

Szives tudomására hozom előjegyzett növendékeimnek, hogy sikerült egy megfelelő kiegészítő tanerőt alkalmaznom; előjegyzésüket sziveskedjenek t. hó 25-éig érvényesíteni, hogy a netán elmaradók helyébe az ujonnan jelentkezőket felvehessem. *Szalay Stefánia*.

Őszi idény

beköszöntése alkalmával felhívjuk a t. vásárló közönség figyelmét

helyi gyártmányainkra, melyek csak fiók üzletünkben jutnak eladásra **szabott** egységárak mellett.

Moskovits Farkas és Társa
cipőgyár R.-T. Nagyvárad.

Központi fiók üzlet:

Kossuth-utca gyár épület.

II. fiók üzlet:

Rákóczi-ut Bazar épület.

Vidéki megrendelések pontos és gyors ellátást nyernek.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Csütörtök: Ámor a pénzügnyök.
Péntek: Ámor a pénzügnyök.

Ámor, a pénzügnyök.

Se nem Ámor, se nem pénzügnyök, hanem óriási trágárság. A tizedrendű párisi színházak szemetje a Vigszínház nevű műintézet utján orfeummá süllyeszti a magyar szinpadokat. Minden évben megjelenik egy-egy új darab, amelyik eddigi elődeit malacságban felülmúlja. Ilyen az Ámor is. Az első fölvonás színhelye az ágy. Hát ilyet láttunk tavaly is, de a harmadik fölvonás a fürdőszobában játszik, ahol valódi fürdőkosztümben, valódi vízben fürdenek. Ez már új, ilyen még nem volt. Mi jöhet még ezután?

Persze a darab rendkívül ötletesen van összeállítva s ha a szellemességtől távol áll is, a képtelen helyzetek egész sorozata állandó kacagásban tartja a közönséget, mely azután elfelejt megbotránkozni az arcpirító cochonnerieken.

A mostani kiváló vigjátéki személyzet jobb ügyhöz méltó igyekezete tel játszott s így a külső siker teljes volt. Szentgyörgyi Mária, H. Körösi Inczi, T. Pogány Janka, Asszonyiné, Sik, Tóth, Lövey, Hunyady, Kabos mind igen jól játszottak s részben fürödtek. Közönség kevés volt.

- 8.

Igazságszolgáltatás.

§ Az alkohol pusztítása. Zsila G. József csökmői lakos 28 évig élt vadházasságban Szabó Erzsébettel. Mindketten nagyfokú alkoholisták voltak, minélfogva igen viszályos családi életet éltek. Mindennapos volt náluk a veszekedés, sőt egymás ütlegelésétől sem riadtak vissza. Folyó év április 4 én is erősen bepálinkázva tért haza Zsila G. József. Egész délután a korcsmában ivott és mikor hazatért, veszekedni kezdett feleségével, aki szintén nem volt józan. A szomszédok halották a nagy veszekedés, de ügyet sem vetettek már rá, egészen megszokott dolog volt előttük. Hogy mit csinált egymással egész éjjel az alkohol ezen két szerencsétlen áldozata, azt már ma kideríteni nem lehet, annyiban bizonyos, hogy az asszonyt, Szabó Erzsébetet, reggelre halva találták. A vizsgálat kiderítette, hogy megfojtás okozta a halálát. Az ember még reggel is részeg volt és nem emlékezett semmire. Más azonban természetesen nem fojthatta meg az asszonyt, csak ő. Az ügyet tegnap kezdte tárgyalni a nagyvárad kir. törvényszék, mint esküdtszék. Zsila G. József a tárgyaláson beismerte tettét, de ő nem emlékszik világosan semmire. A tanúk igazolták, hogy vádlott és felesége nagyfokú alkoholisták voltak. A tárgyalást ma folytatják. Ma meglesz az ítélet is. Elnök Korn Alajos, ügyész dr. Thury Endre.

§ Rehabilitált városi tisztviselő. Dicker Illés városi tisztviselőt a múlt év folyamán bizonyos hivatali szabálytalanságok miatt elmozdították állásából. A fegyelmi bíróság ezután áttette az ügyet a kir. ügyészséghez, mert kriminalitást is látott fennforogni. A kir. ügyészség tényleg vádat is emelt Dicker Illés ellen, akit azonban a tegnap megtartott tárgyaláson a bíróság teljesen rehabilitált, felmentvén őt az összes ellene emelt vádak alól. A tárgyalást dr. Csulyok Béla vezette. Védő dr. Medvigy Mihály ügyvéd volt.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával
művészikivitelben szájpaddal
nélkül is készít **kitűnő** hirn
nevű

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

(Fekete Sással szembe n).

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Irta: White-Mellville G. J.

— Angolból. —

111

Hat havi táborozás s néhány komolyan adott sortűz után ezekből a polgárokkól a legpompásabb katonák lettek Európában, de most a csöcselékkel sem mérkőzhetek meg, a Santerre által vezérelt gaz utcai söpredékekkel.

Vörös, fehér és kék valának a jó Páris városának színei. Nemzetőrsége ezeket választá magának kokárdául és így teremte meg a híres tricolorot, a zászlót, mely puska- és ágyugolyóktól foszlányokra tépve, diadalmasan lobogott a világ minden részében, ahol veszélylyel lehetett szembeszállni és becsületet szerezni. Mint a feszület a keresztes hadaknak, a félhold a saracénoknak, olyan a tricolor Franciaország harcias fiainak. A hol az lobog, oda rohannak, soraik lazák s tüzelnek is előnyomulás közben, de egyre előre, csak előre törtetnek. Hány szív ontá ki vérét, csak hogy e lobogót husz lépéssel előbbre segítse vinni ahogy becsületét mocsoktalan megőrizhesse a visszavonulásnál; hány halálban uszó szem, a végleheletig megfigyelve azt, magával vitte képét a más világra; hány nemes szellem, a büszke-

ségtől és hazafiságtól dagadtan, vonult be diadalmasan Párisba győzelmes zászlójuk maradványa alatt! Még a szerencsétlenségben is megtartá az presztigét s bár legyőzve, soha nem lett megalázva.

Folyt. köv.

TÁVIRATOK.

Ferenc József Vilmos császárnál.

Bécs, szeptember 21. Vilmos császár ma délelőtt meglátogatta Ferenc József királyt. A látogatás körülbelül egy óráig tartott.

Forongás Portugáliában

Lisszabon, szept. 21. Az alsóvárosban tegnap egy háznak minden lakóját letartóztatták, még az asszonyokat és gyermekeket is a rendőrségre kísérték. Köztük van egy lakatos, aki bevallotta, hogy a lakásukon talált bombagyár az ő tulajdona és a bombákat politikai célokra gyártották.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, szept. 21.

Értéktőzsde.

Magyar hitel	—	—	853.50
Oszták hitel	—	—	664.—
4%-os koronajáradék	—	—	91.85
Allamvasut	—	—	758.—
Jelzálogbank	—	—	489.—
Leszámitoló bank	—	—	603.—
Hazai Bank	—	—	311.50
Kereskedelmi részv.	—	—	749.—
Rimamurányi	—	—	—
Salgótarjáni	—	—	641.—
Közuti vasut	—	—	757.—
Városi villamos	—	—	406.50
Adria	—	—	—

Irányzat: Szilárd.

A gabonátőzsde.

50 kilogramonkint.

Buza októberre	—	—	9.97
Rozs októberre	—	—	7.31
Zab októberre	—	—	7.82
Tengeri májusra	—	—	5.65

Irányzat: Gyenge.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

TÁTRAI ÉS TARSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárokot és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavító
műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Hivatalos hirdetés.

A városi közterületek csatornázásáról és magán területeken összegyűlő csapadék és szennyvizek levezetéséről szóló 384—12412. kgy. sz. szabályrendelet 37-ik § a szerint:

A szennyviz-csatornahálózat és a csatlakozó csatornák, valamint a szennyviz tisztító berendezés építési, fentartási és kezelési költségeinek fedezéséhez minden háztulajdonos, kinek ingatlana mentén szennyviz-csatorna épült, évenként a nyers házbérjövdelem három százalékával köteles hozzájárulni.

Ezen csatorna építési járulék kivételénél a kincstári adó kivétel alapjául szolgáló nyers házbérjövdelem s amennyiben új építkezés folytán az épület ideiglenes adómentességet élvez, a községi adó kivételénél megállapított nyers házbérjövdelem szolgál alapul.

Azon épületek után, melyek külön kedvezmény folytán állandó házbéradómentesek, a csatorna-építési járulék a következő átalány szerint állapítandó meg:

1. Minden egyes olyan helyiség után, mely mint szoba, előszoba, főző vagy mosókonyha, boltraktár, iroda, tanterem, műhely, éléskamara stb. használható, bármilyen célra is használtatik helyiségként:

a) Ha a terület 50 négyszögméternél nem nagyobb, 3 korona;

b) Ha a terület 50 négyszögmétert meghalad, 6 korona.

2. Minden fürdőszoba után 3 korona.

3. A vízárnyékszék minden ülése után 3 korona.

4. Minden vizelő kagyló után 3 korona.

5. A vizelőhely minden folyómétere után 8 korona.

6. Istállókban minden állatra való egy hely után 3 kor.

Ha az istállókban több mint 10 állatra való hely volna, akkor minden állásért 2 kor. fizetendő; megjegyezvén, hogy az évi összes csatorna járulék ez esetben sem lehet 30 koronánál kevesebb.

Ha az istálló bármilyen tömeges elszállítás céljaira, vagy hízó jószágoknak nagyban való tartására szolgál, akkor minden 20 állatra való helyet meghaladó férőhely után állásonként 1 korona, de összesen legalább 40 korona fizetendő csatornajárulék gyanánt.

Egy-egy jószág részére 1,6 méter széles hely vétetik számítás alapjául.

Ezen szakaszban megállapított csatorna-építési járulék tekintet nélkül arra, hogy a ház- vagy telektulajdonos magán-csatornával bír-e s hogy csatornája a közcsatornába előzőleg be volt-e kötve, évenként fizetendő.

A csatornaépítési járulék a közcsatorna kiépítése után a következő naptári évnegyedre vetendő ki s amennyiben a közcsatorna egyes utcák és városrészekben építették ki, a szabályrendelet rendelkezése a kiépített csatornák mentén fekvő házak és telkekre azonnal életbe lépnek.

A csatornaépítési járulékot a városi mérnöki hivatal kimutatása alapján a városi adóhivatal veti ki, tartja nyilván, azok behajtását közadók módjára eszközözi.

A csatornaépítési járulékok négy egyenlő részletben és pedig minden évnegyed első napján, tehát január, április, július és október hó 1-én esedékesek és az illető évnegyed közepéig fizetendők.

Miután a szabályrendelet a kiépített csatornák mentén fekvő ház- és telektulajdonosokra nézve hatályba lépett és a csatornázási járulékot a városi mérnöki hivatal kivette, a csatornázási járulékok 1910. évre vonatkozó ezen kivétési lajstromai folyó évi szeptember hó 21—28-ig terjedő 8 napi közszemlére kité-

tetnek és pedig: az I-ső Olaszi kerületre nézve a városi adóhivatal 21-ik számú és a II-od oszt. újvárosi kerületre nézve az adóhivatal 15-ik számú szobájában.

Erről az érdekelt adózókat azzal értesitem, hogy a fent kitett idő alatt az említett lajstromokban terhükre előírt járulékot megtekinthetik és a kivétel elleni netaláni észrevételeiket a közszemlére kitélt követő további 15 napon belül a városi adóhivatalnál beadhatják.

Megemlítem, hogy a késedelmesen beadott felszólamlásnak a behajtási eljárásra, felfüggesztő hatálya nincs.

Nagyvárad, 1910. évi szeptember 20-án.

Lukács Ödön,
adóügyi tanácsos.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle Wolfram lámpát** melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás **W o l f r a m** lámpa **darabja 3.60 kor.** 100 gyertyás **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér, tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű **izzólámpa különlegességek, fényképező-lámpák** ugyancsak **legolcsóbb áron kaphatók.**

Csillárok, ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön célra épített nagy

← **csillár-raktárunkat** megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk **villamos motorokat**

1/2 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítést, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514. Főszerező telefonja 55. sz.

81 **Egész éjjel ügyeletes szolgálat.**

Kálló István és Társa

műszaki és gazdasági
üzlet

Nagyvárad

TELEKY-UTCA 9. Dr Nemes palota ::

Baross-utca 60. számú ház földszintjén két szoba, konyha és mellékhelyiségekből álló lakás 1910 évi

november 1-től kiadó

Értekezni lehet Polgári Takarékpénztárnál, Kossuth-u. 4. sz.

Hatóságilag engedélyezett nagy kiárusítás

== eddig még nem létezett mesés olcsó árban ==

ROSENZWEIG RÓZA

== mider-gyárában RÁKÓCZI-UT 3. szám. ==

Óriási nagy raktár valódi párisi és brüsseli fűzőkben, ugyszintén saját készítményű has és csipő reform-miderekben, egyenes tartók, haskötők, Késmárkházi nadrág stb.

Biztos, gyors, ártalmatlan hatásos szépítőszert egyedül

a Lédig-féle alabastrum arc-crème
1 tégely 1 korona, alabastrum szappan 1 drb 80 fillér. Kiválóan alkalmas szeplő, májfolt és arcfehéritésre.

o o Egyedüli raktár a készítőnél o o

LÉDIG ÁRPÁD arany kereszt gyógyszer-tára,

Nagyvárad, Szt. László-tér (Városháza mellett.)
216

Ha melege van,

ha fáradt, vagy unatkozik, siessen
Kecskeméthy István

„NEMZETI“ kerthelyiségébe,
hol üdülést, kellemes szórakozást,
ingyen, kitűnő italokat és izletes ételeket

olcsó pénzért kaphat. Ha lehet, ne menjen egyedül, hanem családjával és barátaival, hogy a kellemes szórakozást megoszthassa velök.
— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Figyelmes és pontos kiszolgálás. Társas ebédek, vacsorák és abo-nensek polgári árban lesznek kiszol-gátva. — Minden nap

friss flecken.

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a NEMZETI-száloda, vendéglő és kávéház bérloje.

A Nagyváradai Nyilvános
államilag segélyezett

Nőipariskolában

a beiratások Schlauch-tér 10. sz. alatt
szeptember hó 1-én kezdődnek.

Az intézet a m. kir. kereskedelmi miniszterium
o felügyelete alatt áll. o

Minden egyes szakosztálya iparjogosult.

Szakosztályok:

Féhernemű szabás, varrás. o o

Női ruha szabás, varrás. o o

Féher és színes műhímző. o o

Csipkeverő, szövő. o o o o

Festő osztály. o o o o o

Fabégetés, bársonybevasálás. o

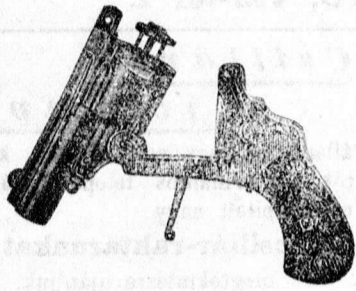
Cimbalom oktatás. o o o o

Beiratási díj 2 kor. Tandíj egy félévre 50 korona. Havi részletekben is fizethető. Két szegény leány ingyenesen fölvetetik. Bentlakók fölvetetnek.

T. Dudinszky Anna, **Budó Jánosné,**
intézet tulajdonos okl. kézimunka tanítónő,
helyettes igazg.

Intézet helyiség november 1-től Szaniszló-utcán.

Üzlet átvétel.

Üzlet átvétel.

Tisztelettel értesitem a nagyrabcsült fegyvertartó közönséget, hogy a 30 év óta fennálló SCHULLER ÁRPÁD-féle

puskaműves üzletet

átvettem és azt kellő szaktudással tovább vezetem. — Hivatkozva Pécssett 30 év óta létező és fennálló puskaműves üzletemre, amely kétszer lett arany-éremmel kitüntetve és pedig 1888. :: Pécssett, 1907. kiállításon Pécssett. :: Általam készített vagy javított fegyverekért mindig kezességet vállalok. Régi fegyvereket használhatóvá átalakítok.

Tömeges pártfogást kérek

Ladányi József,

puskaműves,

Nagyvárad, Uri-utca, 21. szám.

A
„TISZÁNTUL“-ra
előfizethetni
mindennap.

Szives tudomására hozom a n. é. közönségnek, hogy Nagyváradon, a Zöldfa-passage-ban levő

szücs-üzletemben

minden szakmába vágó munkák személyes felügyeletem alatt készülnek. Gallérok, muffok, szörme-kabátok ujonnan. Javitást és átalakítást olcsón o és pontosan eszközök. o

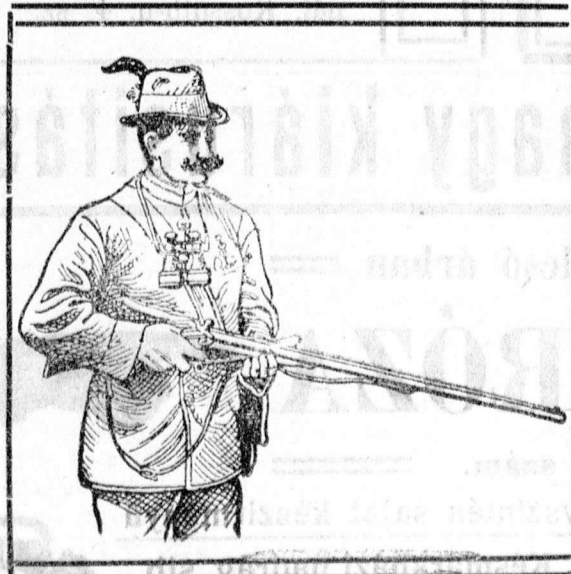
Szives megbízást tisztelettel kér

DÓZSA JÁNOS,
szücsmester.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

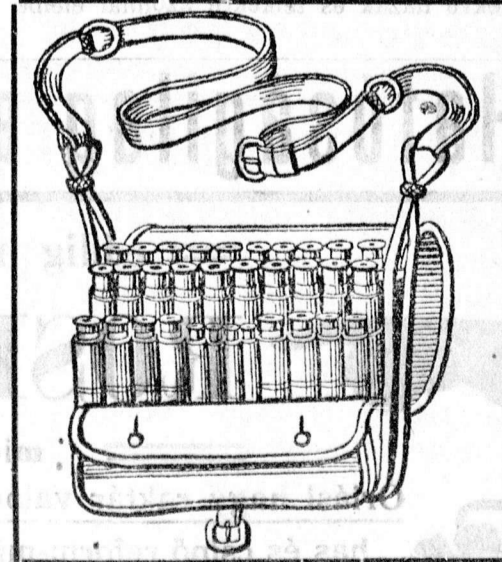
Telefon helyben és vidéken 390.

M. kir. lőpor áruda

Wöllersdorfi vadásztöltények egyedüli elárusítói.

Vadászati felszerelések, vadászfegyverek.

Mindennemű és fajta fegyver töltények készen megtöltve nagy választékban.